

1. számú melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm.
rendelet szerint

Javaslat a

Római katolikus plébánia épülete „[nemzeti érték megnevezése]”

Lovászpataka Települési Értéktárába történő felvételéhez

Készítette:

Bartha Lászlóné Borsó Katalin

Lovászpataka, 2018.02.01.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Lovászpatonai Baráti Kör Közhasznú Egyesület
8553 Lovászpatonna, Kossuth utca 50

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Bartha Lászlóné Borsó Katalin.....**
Levelezési cím: **2484 Agárd Kinizsi u 1/b.....**
Telefonszám: **0620/9232533.....**
E-mail cím: **barthaborsokati@gmail.com**

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1..A nemzeti érték megnevezése

Római katolikus plébánia épülete

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszer gazdaság	egészség és életmód	<u>épített környezet</u>
ipari és műszaki megoldások	kulturális örökség	sport
természeti környezet	turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Lovászpatonna, Kossuth utca 3.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A Pannonhalmi Szent Benedek Rend története című forrásmunka már 1549-ben megemlékezik a lovászpatonai plébániáról. Ez a középkori épület valószínűsíthetően az Árpád korabeli mai evangélikus templom közelében állhatott. Amikor a falu az 1590-es évek végére elnéptelenedett, valószínűleg a plébánia is megszűnt, és a megújítására mintegy 200 év múlva, csak 1805-ben került sor.

A lovászpatonai plébánia földterülete (beltelek és kenderföld) már az 1797-ben készült Gerlich mérnök által készített vármegyeterképen is szerepelt (ennek javait a vanyolai plébános szedte, mivelhogy Lovászpatonán ekkor nem volt plébánia). A határban levő kenderföld mellett a belterületi 1 6/8 magyar hold plébániajavadalom egy része Gerlich felmérése után valószínűleg a község tulajdonába került, s itt épült fel az 1800-as évek elején a községháza, mely mintegy 100 évig itt működött. Később egészségház lett. Az így kibővített földterületi ingatlanon épült fel a mostani plébánia épülete.

A ma is álló plébániaházat Medgyesi Somogyi János államtanácsos, Lovászpatonna földesura, a plébánia megújítója 1805-ben építtette az 1765-ben gróf Festetich Károly által emelt (azóta 1884-ben lebontott) kis katolikus templom közelében. Az épület tervezőjét, kivitelezőjét nem ismerjük, de tudjuk, hogy az a mintegy 10 évvel korábban épült evangélikus lelkészlak mintájára készült, melyet feltehetőleg a kastély tervezője, Pauli Mihály tervei szerint építettek.

A „Lovász Patonai Plébánia Egyházi Látogatása 1845-ik évben” című jegyzőkönyv így írja le:

„A plébániaház áll 3 kis szobákból a plébános számára, ezen kívül egy hasonlóul szűk cselédszobából, és még szűkebb életes kamarából fa edények számára, egy boltozott kis pinczéből – Ezen épületnek fenntartására és igazítására a Kegye Úr készpénzbeli költségeket és épületbéli szereket adni, az anya helységbeli hívek pedig a szekeres és kézi napszámokat tenni tartoznak. Vannak istállók két lóra és nyolc darab szarvas marhára, öt öles pajta, két kocsinak fél szer. Ezeknek, úgy szinte a hátsó kert kerítésének fenntartására és igazítására a kész pénzbeli és épületbéli szereket a Méltóságos Uraság adni, a szekeres és kézi munkát pedig az anya helységbeli hívek tenni kötelesek”.

1881-1882-ben Wallisné Somogyi Ilona kegyúrnő (a mai templom építtetője) új kerítést épített a plébánialak köré, és új fűtőberendezést is adományozott. 1883-ban felújíttatta a gazdasági épületeket. 1870-ben Mórocz Antal plébános beüvegeztette a nyitott folyosót.

A plébániaház nagy tiszteletben álló ismert lakói voltak: Isoó János (1812-1838), Minderlein Ignác (1838-1870), Mórocz Antal (1870-1914), Stirling János (1926-1954), Dömötör Ferenc (1954-1969), dr. Nagy György (1969-1989).

1919-ben a tanácsköztársaság idején az épület nagyon lepusztult. A plébánián lövöldöztek, és Nagy Jenő plébánost a szobájában gyilkolták meg. Az 1919. augusztus 6-i egyházközségi jegyzőkönyv szerint: „A plébánia lakás teljesen összeromlatott és lakatlan. A plébánia hivatal Stróbel Sándor uradalmi intéző engedelmével a plébánialak kijavításáig a grófi kastélyba tétetett át. A boldogult plébános (Nagy Jenő) magánkönyvtára püspöki határozat alapján a plébániakönyvtár részére lefoglaltatott”.

Az 1919-es nagy felújítást követően tetőjavításokról, a villany bevezetéséről (1933), az utcai lépcső építéséről (1953), cserépkályha építéséről, szobák padlózásáról, udvari járda betonozásáról tudunk. 1935-ben (17-is hívószámmal) bevezették a telefont. A háború idején 1945-ben leégett a plébánia pajtája.

Az 1970-es években dr. Nagy György plébános erőfeszítésének köszönhetően Bécsből kapott segítyből az épület új tetőzetet kapott, és teljes felújításon esett át. Ekkor készültek a ma is meglévő vaskapuk.

A 19. századi egyházlátogatás után, száz év múlva, 1952-ben az államosítási előírások szerint készített kimutatásban a következő adatok szerepelnek a plébániáról: 1 irodahelyiség, 3 lakószoba, 1 mosókonyha, 1 kamra és 1 klozet. Melléképületei: istálló, kis magtár, tyúk- és sertésól, kocsifélszer. Hrsz: 749, 750

Az azóta leromlott állapotú épületet 2003-ban a Széchenyi Terv támogatásából, a Veszprémi Érsekség, a helyi Római Katolikus Egyházközség és a hívek adományából teljesen felújították és korszerűsítették. A munkálatokat a SZINT 93 Építési Iroda végezte.

Az épület kezdetektől fogva a mai napig az egyház, azaz a Római Katolikus Egyházközség tulajdonában van, s hirdeti a magyar katolikus keresztény értékek, erkölcs és kultúra nagyságát. Állandó lakója 1989. óta nincsen.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

E kétszáz éves épület Lovászpatonna történelmének egy jeles helyszíne, kiemelkedő egyházi események tanúja, a helyi keresztény kultúra egyik központja.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Patonai (Pitying) József: Lovászpatonna és a lovászpatonai plébánia története (kézirat 1935-1950)

1845. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv (plébániai levéltár)

Dr. Nagy György: Historia Domus (plébániai levéltár)

Gerlisch János: Veszprém vármegye térképe

Koppány Tibor: Középkori templomok és egyházas helyek Veszprém megyében (1972)

Erdélyi László dr: A Pannonhalmi Szent Benedek Rend Története (1902-1912)

1919.08.06-i egyházközségi jegyzőkönyv (plébániai levéltár)

Bartháné Borsó Katalin: Lovászpatonának szeretettel... (2012)

Bartháné Borsó Katalin: Apáink szülőföldje (2015)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: **Nincsen weboldala**

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

Fotó:

Római katolikus plébánia 1927-ben

Római katolikus plébánia napjainkban

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Kerekes Zoltán plébános támogató nyilatkozata

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Magyar Zoltán fotós hozzájáruló nyilatkozata

Római katolikus plébánia 1927-ben

Római katolikus plébánia napjainkban

Támogató nyilatkozat

Alulírott Kerekes Zoltán, a Római Katolikus Egyházközség Plébánosa támogatom a Lovászpatonai Baráti Kör Közhasznú Egyesület Bartha Lászlóné Borsó Katalin által készített települési értéktári javaslatát, hogy a Római Katolikus Plébánia épülete mint a helyi keresztény kultúra kétszáz éves építészeti emléke a Lovászpatonai Települési Értéktárába felvételt nyerjen.

Lovászpatonna, 2018. február 16.

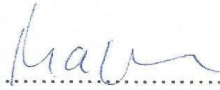

Kerekes Zoltán
plébános

Hozzájáruló nyilatkozat

Alulírott Magyar Zoltán, mint a Lovászpatonai Települési Értéktári javaslatokhoz csatolt fotók készítője hozzájárulok ahhoz, hogy képeim az értéktár céljára felhasználásra kerüljenek.

Érték megnevezése: Római katolikus plébánia épülete

Lovászpatonna, 2016. február 5.

Magyar Zoltán